

becné legislatívne ukotvenie vyžaduje ešte veľa úsilia.

V polohe územného rozvoja bude ešte potrebné rozpracovať najmä:

- analýzy stavu a možných smerov rozvoja regiónu, hlavne využívania zeme podľa ekologických kritérií a postavenia regiónu v globálnom ekologickom systéme,
- ciele a mierky využívania zeme v regióne z hľadiska záujmov miestneho obyvateľstva a jeho štruktúrnych znakov,
- analýzy konkrétnych miestnych návrhov na rozvoj regiónu a skutočných konfliktov vo využívaní zeme,
- ekologické kritériá nielen ako limity, ale hlavne ako nástroj alternatívneho riešenia,
- hodnotenie všetkých návrhov z hľadiska ich realizovateľnosti a v mierkach nielen regiónu, ale celého štátu a Zeme,
- riešenie kompenzácií strát v dôsledku ekologických, ekonomických alebo politických limitov územného rozvoja.

Autori upozornili, že krajinné plánovanie si vyžaduje rozpracovať aj rad úloh vo výskume krajiny, hlavne:

- kvantitatívne ukazovatele, ktoré integrovane opisujú štruktúru, fungovanie a rozvoj kultúrnej krajiny,
- klasifikáciu krajiny z hľadiska jej odolnosti, zraniteľnosti, vhodnosti i únosnosti na jednotlivé druhy využívania zeme,
- kvantitatívne charakteristiky samoorganizácie základných krajinných typov alebo aspoň kvalitatívny opis regionálnych prejavov tohto procesu,
- zákonitosti a vzťahy medzi priestorovými štruktúrami prírodných a sociálno-ekonomických systémov,
- určiť minimálne prírodné areály, v ktorých ešte možno realizovať ekologickú stabilizáciu kultúrnej krajiny,
- regionálne normy alebo odporúčania pre plánovanie priestorových vzťahov medzi základnými prvkami krajiny.

Z aplikačného výstupu Bajkalskej oblasti autori publikovali mapy v mierke 1:200 000: Druhy a biotopy (význam a citlivosť), Pôdy, Integrované ciele územného rozvoja, Činnosti a opatrenia. Mapy v mierke 1:25 000: Reálne využívanie zeme, Integrované ciele územné-

ho rozvoja, Prírodné prostredie, Druhy a biotopy, Ciele územného rozvoja.

Publikácia poskytuje podnetné informácie o ruskom prístupe ku krajinnému plánovaniu a jeho implementácii do územného plánovania. Je potešiteľné, že snaha Ústavu krajinskej ekológie SAV spred tridsiatich rokov rozvinúť spoluprácu stredoeurópskych a východoeurópskych štátov v oblasti ochrany ekosystémov a krajiny, teda v oblasti krajinskej ekológie a krajinného plánovania, zanechala trvalú stopu v mysliach geografov a ekológov tejto časti sveta (obidva uvedené ruské ústavy sa na tejto spolupráci mimoriadne aktívne zúčastňovali).

Ján Drdoš

Pribudol výkladový slovník

Ján Hanušin, Mikuláš Huba, Vladimír Ira, Ivan Klinec, Juraj Podoba, Ján Szöllös: **Výkladový slovník termínov z trvalej udržateľnosti**. Vydala STUŽ/SR Bratislava 2000, 158 strán.

Koncepcia trvalo udržateľného rozvoja sa postupne dostáva do povedomia najrôznejších skupín spoločnosti, u nás rezonuje predovšetkým v posledných rokoch v súvislosti s úlohami vyplývajúcimi z medzinárodných záväzkov SR (napr. vypracovanie Národnej stratégie trvalo udržateľného rozvoja a pod.).

Doteraz však chýbalo prehľadné objasnenie základných pojmov, resp. súvislostí, zrozumiteľné nielen odborníkom a predstaviteľom decíznej sféry (aj na nižších úrovniach, napr. okresných, príp. mestských úradoch), ale prístupné aj bežnému čitateľovi, ktorý sa s mnohými pojmami z problematiky trvalo udržateľného rozvoja čoraz častejšie stretáva. Niekedy je konfrontovaný s veľmi zúženým chápaním tejto koncepcie, často len s jej environmentálnymi aspektmi.

Výkladový slovník termínov z trvalej

udržateľnosti je dielom kolektívu naslovovaných odborníkov, ktorí sa podujali na neľahkú úlohu – prezentovať idey a princípy trvalej udržateľnosti nie zo subjektívneho úzko odborného pohľadu, ale na základe medzinárodne dohodnutých a uznávaných dokumentov, ku ktorým sa vo väčšine prípadov záväzne prihlásila aj Slovenská republika.

Jedným z dôvodov, prečo sa kolektív autorov rozhodol zostaviť tento slovník, bola aj snaha zabrániť určitému devalvačnému trendu – tak ako sa v nedávnej minulosti často nevhodne používal až zneužíval pojem ekológia, ekologický, dnes sme neraz svedkami devalvácie pojmov trvalo udržateľný rozvoj, udržateľný rozvoj či trvalá udržateľnosť. Výkladový slovník obsahuje takmer 1000 hesiel a odkazov, ktoré by mali pokryť všetky základné aspekty trvalej udržateľnosti. Dielo nemá ambíciu stať sa "všeobjímajúcou encyklopédiou" a na výber hesiel môže mať každý svoj názor (ako to už pri encyklopedických prácach býva). Výsledok autorského počínu však rozhodne poskytne orientáciu v základných problémoch a podstate koncepcie – hľadani vzťahov medzi jednotlivými aspektmi rozvoja a vývoja spoločnosti a života v situácii, kedy síce kde-ko hovorí o "trvalej neudržateľnosti" konzumného spôsobu života, ale, paradoxne, málokto sa správa tak, aby prispel k zmene tohto spôsobu na udržateľný.

Peter Podolák

